

Ministerie van Infrastructuur en Milieu
t.a.v. Minister mw. Drs. M.H. Schultz van Haegen
Postbus 20901
2500 EX 's-GRAVENHAGE

Onderwerp	Ons kenmerk	Behandeld door
Consultatie AmvB's Omgevingswet	NSVV-16-1019	M. van Asten/H. Stolk
Datum	Uw kenmerk	
13 september 2016	[Uw kenmerk]	

Geachte Minister,

Graag maken wij gebruik van de mogelijkheid om te reageren op de AmvB's waarin de Omgevingswet wordt uitgewerkt. Het doel van het nieuwe stelsel is ruimte geven voor ontwikkeling en gelijktijdig waarborgen bieden voor kwaliteit. Het voorkómen van lichthinder en lichtvervuiling beschouwen wij als een belangrijk onderdeel van een goede omgevingskwaliteit. Dit komt onvoldoende tot uiting in de ontwerp besluiten die nu ter consultatie liggen.

Ofschoon lichthinder primair een lokaal probleem is, kunnen de bredere negatieve effecten die verlichting kan hebben tot grote afstand van de lichtbron optreden. Het gaat hierbij om aantasting van de nachtelijke duisternis en zicht op de lichtbron. Dit tast de leefomgeving van de mens aan en heeft ongewenste effecten op de flora en fauna , wat in veelvuldig onderzoek is vastgesteld. Hoewel het begrijpelijk is dat het Rijk de decentrale overheden ruimte geeft om maatwerk te bieden, achten wij het noodzakelijk dat uit de AmvB's duidelijk blijkt dat:

- een goede omgevingskwaliteit mede wordt geborgd door het beschermen van de duisternis en het donkere landschap;
- ook lichthinder valt onder de belasting van de fysieke leefomgeving ten gevolge van milieubelastende activiteiten (net als bijvoorbeeld geluid en geur), en dat daarom lichthinder dient te worden betrokken bij de beoordeling van een vergunningaanvraag;
- Rijk van decentrale overheden verwacht invulling te geven aan het voorkomen en verminderen van lichthinder en lichtvervuiling.

Naast deze algemene reactie, hebben wij onderstaande specifieke opmerkingen bij het Besluit activiteiten leefomgeving en het Besluit kwaliteit leefomgeving.

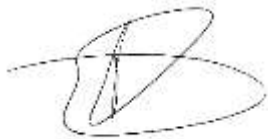
Bal	Artikel 2.2 Bijlage I NvT algemeen, 4.7	De reikwijdte van ‘beschermen van gezondheid’ en ‘milieuverontreiniging’ is niet duidelijk. Uit de tekst van het besluit en de toelichting moet onomwonden blijken dat hieronder ook lichthinder en lichtvervuiling vallen. In artikel 2.2 wordt ‘beschermen van gezondheid’ als oogmerk genoemd, als apart oogmerk apart wordt ‘voorkomen of beperken van geluidhinder, trillinghinder, lichthinder en geurhinder’ genoemd. In NvT algemeen 4.7 staat ‘beschermen van gezondheid, toegespitst op zeer zorgwekkende stoffen, geluidhinder, geurhinder en trillinghinder’, waarmee de twee oogmerken worden samengevoegd. Hier ontbreekt echter lichthinder. De omschrijving van het begrip ‘milieuverontreiniging’ in Bal bijlage I omvat ook geen lichthinder. Dat is in beide gevallen wel gewenst. Bovendien moet duidelijk zijn dat het niet alleen gaat om hinder in de directe omgeving, maar ook om lichtvervuiling in bredere zin.
Bal	NvT artikelsgewijs, Artikel 2.2	In de toelichting op de oogmerken staat expliciet ‘Niet voor alle nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving zijn rijksregels gesteld in dit besluit. Anders dan in artikel 2.1 van het Activiteitenbesluit milieubeheer is stofhinder niet meegenomen als reden om concrete rijksregels te stellen, net als het belang de duisternis en het donkere landschap te beschermen (...). Dit suggereert dat het Rijk de bescherming van de duisternis en het donkere landschap niet van belang vindt. Wij gaan er van uit dat het Rijk dit wèl belangrijk vindt, maar het stellen van regels overlaat aan decentrale overheden. Het is gewenst dat dit duidelijk uit de toelichting blijkt.
Bkl	Bijlage I, begrippen	De begripsomschrijving van het begrip milieuverontreiniging omvat niet lichthinder. In Bal artikel 2.2 wordt wel dit als oogmerk genoemd. Het is gewenst dit toe te voegen aan de omschrijving van het begrip milieuverontreiniging. Zie ook onze opmerking op het Bal.

In de twintig achterliggende jaren is door de NSVV en haar partners veel werk verricht voor het verantwoord richting geven aan grenswaarden voor sportveldverlichting, terreinverlichting, aanstraling van gebouwen en objecten, reclame, led-/mediaschermen, openbare verlichting en lichtuitstraling van binnen naar buiten. Er is veel jurisprudentie ontstaan op basis van de Richtlijn Lichthinder van de NSVV en de verwijzing daarnaar in de toelichting op artikel 2.1 van het Activiteitenbesluit. Het voorliggende ontwerp van het Besluit activiteiten leefomgeving besteedt in de regels slechts aandacht aan assimilatiebelichting in kassen. In de toelichting wordt daarnaast alleen verlichting van open stallen genoemd. Deze twee vormen van verlichting vormen regionaal weliswaar een belangrijke, maar in grote delen van ons land een betrekkelijk bescheiden deel van de totaliteit van verlichting die lichthinder c.q. lichtvervuiling kan veroorzaken.

Wij zien in de oogmerken van het Besluit activiteiten leefomgeving wel grond om lichthinder en lichtvervuiling te voorkomen dan wel zo veel mogelijk te beperken, maar het stuit bij ons op onbegrip dat andere grote lichtbronnen zoals bijvoorbeeld bedrijventerreinen, openbare verlichting, bruggen, billboards, stadions - met soms een nog veel grotere impact in het landschap dan een kasverlichting - nu volledig onvermeld blijven. De Richtlijn Lichthinder omvat de totaliteit van verlichting en vormt voor overheden en juridische instanties een richtingbepalend handvat dat niet gemist kan worden.

Wij verwachten dat aanpassing van de besluiten in lijn met onze suggesties bijdraagt aan een betere omgevingskwaliteit en hopen dan ook dat u onze punten overneemt.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'R.T. Metz', written in a cursive style.

R.T. Metz,
Voorzitter bestuur NSVV.